

Plenum

Torsdag 14.4.2016 kl. 15.59—18.39

2.3. Muntlig fråga om målen med vårdreformen (Hanna Sarkkinen vänst)

Muntligt spörsmål MFT 42/2016 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Nästa fråga. Ledamot Sarkkinen.

Debatt

16.44 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta lähdettiin alun perin tekemään, jotta ihmisille voitaisiin tulevaisuudessa turvata sosiaali- ja terveyspalvelut tasa-arvoisesti asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta. Uudistuksen avainsanat olivat perusterveydenhuollon vahvistaminen ja palveluiden integraatio. Tavoitteena oli parantaa palveluketjuja, kaventaa kuilua perus- ja erikoissairaanhoidon välillä sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden välillä ja yksinkertaistaa palvelujärjestelmän rahoitusta ja tietojärjestelmiä.

Sote-uudistusta todella tarvitaan, mutta vaikuttaa siltä, että uudistus on lähtenyt sivuraiteille. Uudistus lähti sivuraiteille jo siinä vaiheessa, kun julkisen palvelujärjestelmän parantamisen sijaan tavoitteeksi otettiin valinnanvapauden nimellä kulkeva palveluiden avaaminen yksityiselle kilpailulle, veroparatiiseista käsin toimivien kansainvälisten terveysjättien voiton tavoittelulle.

Hallitus ilmoitti viime viikolla, että palveluiden yksityistämisen lisäksi julkiset palvelut yhtiöitetään. Arvoisa puhemies, mihin alkuperäiset tavoitteet ovat unohtuneet?

16.46 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarkkinen, kiitos siitä, että käytitte 45 sekunttia puheenvuorostanne luettelemalla ne tavoitteet, jotka voi vielä pelkistää yhteen asiaan: ihminen saa asuinpaikastaan ja rahapussinsa paksuudesta riippumatta ne palvelut, joita hän sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvitsee. Eivät nuo tavoitteet ole hävinneet mihinkään. Ja niin kauan kun ne tavoitteet ovat kristallinkirkkaana, niin tämä matka tästä joutuu. Tavoitteet ovat aikataulussa muun muassa sen tavoitteen täyttymiseksi, että hoidon ja hoivan saa ja rahat riittää.

Se, mikä on se malli, se, mikä on se toimintatapa — yksi osa tätä on esimerkiksi se, että meillä on käytettävissä Suomessa riittävä määrä resursseja. Nyt pitää löytää semmoinen sote-ratkaisu ja hallinnollinen alusta, jolla kaikki käytettävissä olevat resurssit ovat hyödynnettävissä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

Punkt i protokollet PR 38/2016 rd

16.47 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt vaikuttaa kuitenkin siltä, että uudistuksesta on tullut yksityistämis- ja yhtiöittämisprojekti. Ministeri on väittänyt, että EU pakottaa Suomea yhtiöittämään julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Hallitus on jälleen kerran perustellut poliittisia arvovalintojaan kuvitteellisella EU-pakolla.

Itse keksityn EU-pakon taakse piiloutuminen ei valitettavasti ole uutta. Samaa strategiaa käytettiin viime vuonna perusteltaessa omistusten piilottamista ja veronkiertoa helpottavaa hallintorekisterin käyttöönottoa sekä uudelleen tänä keväänä perusteltaessa Metsähallituksen metsäliiketoiminnan yhtiöittämistä. Molemmissa tapauksissa on lopulta todettu, ettei EU tosiasiasa edellytä tai pakota Suomea kyseisiin lakimuutoksiin.

Nyt hallitus perustelee jälleen kerran omia arvovalintojaan piiloutumalla EU:n selän taakse. Tosiasiasa EU ei vaadi julkista sote-palveluiden yhtiöittämistä eli niiden siirtämisestä osakeyhtiölain salaisuuden piiriin, pirstomaan julkista palvelujärjestelmää ja palveluketjuja sekä kaventamaan demokratiaa. Kysyn hallitukselta, uskotteko te enää itsekään näihin itse keksimiinne EU-pakkoihin.

16.48 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olisi koko ajan pidettävä mielessä se, miksi tätä muutosta tehdään. Siksi, että 5,5-miljoonainen kansa rahapussin paksuudesta ja asuinpaikasta riippumatta saa tulevaisuudessakin palvelutarpeeseen nähden riittävät palvelut.

Tämän keskustelun voi ihan halutessaan johdattaa minne Caymansaarille haluaa. (Päävo Arhinmäki: Siihenhän nämä teidän järjestelmät johtavat!) Mutta koko ajan kannattaa muistaa, että jotta esimerkiksi tämä muutos voi tapahtua, niin nyt tällä hetkellä kannattaa jokaisella alueella, maakunnassa keskittyä tekemään niitä asioita, joilla sillä alueella lähipalvelut, seutukunnalliset palvelut ja koko maakunnan kattavat palvelut turvataan.

En ole enkä tule menemään EU-kortin taakse. Mutta se, mikä painolasti hallituksella esimerkkinä on, on se, että meillä on potilaitten liikkuvuusdirektiivi, jonka implementointi on meillä sanktiomenettelyn takana. Meidän pitää ottaa EU-näkökulmakin tässä huomioon.

16.49 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Regeringen har alltså en gång kommit överens om vårdreformen, och det är bra att man har slopat sina tidigare planer om A- och B-landskap.

Näin olisi varmaankin ollut hyvä menetellä alun alkaen. Mutta suuria kysymyksiä on soten osalta edelleen auki, ja ne liittyvät muun muassa itsehallintoon. Millainen itsehallinto on kyseessä, kun rahoitus tulee valtiolta? Samalla hallitus aikoo itse tehdä päätökset täyden päivystyksen sairaaloiden keskittämisestä. Miten itsehallinto toteutuu tässä yhteydessä?

Epäselvää on myös viiden yhteistyöalueen organisointi ja mandaatti. Haluankin kysyä ministeri Rehulalta: voidaanko puhua aidosta itsehallinnosta, kun rahoitus tulee valtiolta ja hallitus päättää päivystyksen keskittämisestä jo ennen kuin maakunnat aloittavat toimintansa? Miksi päivystystoiminnasta tehdään päätökset ennen kuin itse sote-uudistus on paketissa? Sekä aikooko hallitus turvata kielellisten oikeuksien toteutumisen turvaamalla Vaasan keskussairaalan toiminnan täyden päivystyksen sairaalana, alueella, jossa on poikkeuksellisesti syntynyt viime vuosien aikana iso määrä (Puhemies koputtaa) uusia teollisia työpaikkoja, jotka tuovat maahan miljardeja?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rehulalle osoitettu kysymys oli.

Punkt i protokollet PR 38/2016 rd

16.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsehallintoon kuuluvat kysymykset ovat ministeri Vehviläisen vastuualueella.

Mutta tähän sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmaan.

1) Miksi me olemme tekemässä tätä muutosta? Siksi, että palvelutarpeeseen nähden käytettävissä olevat rahat riittävät 10—15 vuodenkin päästä.

2) Miksi me olemme tekemässä tätä muutosta? Siksi, että ammattitaitoisen, asiantuntevan henkilökunnan olemassa olo on riittävä siihen palvelutarpeeseen nähden, johon meidän matka on menossa.

3) Tämän tulee tapahtua Suomen tasavallassa olevilla äidinkielillä, mikä tulee tarkoittamaan sitä, että myös ruotsinkieliset palvelut tulee turvata.

4) Miksi tehdään esimerkiksi sairaalaverkkoa koskevia ratkaisuja? Siksi, että meillä olisi turvallinen hoito ja hoiva silloin kun me sitä akuutissa tilanteessa tarvitsemme.

16.51 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme tästä lähtökohdasta edelleen ihan samaa mieltä ministeri Rehulan kanssa. Ainoa ongelma on se, että teidän mallinne ei johda tähän, mitä te puhutte. Puhutte yhtä, teette toista. Se on ollut selvää, että kokoomus on koko ajan halunnut yksityiset markkinat. Mutta perussuomalaiset ja keskusta yhdessä kaikkien muiden eduskuntapuolueiden kanssa ei ole innostunut tästä, ja ihmettelen, miksi nyt perussuomalaiset ja keskusta ovat tässä nöyrytyneet kokoomuksen edessä.

Kun mietitään kustannuksia, niin Ruotsissa kustannukset nousivat valinnanvapauden myötä, niin sanotun valinnanvapauden myötä. Nyt kun ajatellaan tätä ratkaisua, jolla halutaan hillitä kustannusten nousua, niin tämä yhtiöittäminen pirstoo järjestelmää, lisää byrokratiaa ja hoitoketjut eivät integroidu vaan hajoavat. HUSin toimitusjohtaja Aki Lindén onkin todennut, että tämä johtaa ylihoitoon ja pahimmassa tapauksessa kustannuksien kasvuun. (Puhemies koputtaa) Miksi ihmeessä te ajatte yhtiöittämistä ja yritysvaltaa meidän yhteisiin sosiaali- ja terveystalouteemme?

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi, sellaista mallia, sellaista toimintatapaa, joka tulisi yhtenä päivänä valmiiksi, ei ole. Toiseksi, sellaista mallia, joka tähtää siihen tavoitteeseen, että ihminen saa hoidon ja hoivan sitä tarvitessaan, sellaista mallia, jossa ei olisi ongelmia, joita pitäisi ratkoa, sellaista ei ole eikä tule. Kolmas asia, se, että ratkotaan... Meidän valmistelun pohja on se, minkä olemme julkisuuteen kertoneet. Esimerkiksi se, mitä tämä yhtiöittäminen tarkoittaa: se tarkoittaa niitä toimia, jotka ovat valinnanvapauden piirissä, pääosin perusterveydenhuollossa, perustason palveluissa ja soveltuvien osien erityistason palveluissa, ja jotta meillä voivat olla käytössä kaikki ne resurssit, joita on olemassa, se tulee edellyttämään sitä, että yhtiömalli pitää näiltä osin ottaa käyttöön.

16.53 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sote-uudistuksen tarkoituksena on todellakin turvata hyvä hoito kaikille suomalaisille riippumatta asuinpaikasta. Olemme viime aikoina saaneet kuulla ikäviä uutisia terveydenhuollon sektorilta. On löytynyt paljon aukkoja potilasturvallisuuteen liittyen. Haluankin kysyä teiltä, ministeri, ja oikeastaan ehkäpä muistuttaa meitä kaikkia niin täällä eduskunnassa — kun me nemme maakuntiimme ja viemme näitä terveisiä — kuin myös tähän uudistukseen liittyen, että onhan niin, että sote-uudistuksen ytimessä on myös potilasturvallisuus-teema ja

Punkt i protokollet PR 38/2016 rd

pidämme ja pidätte sitä esillä käydessänne keskusteluja ja suunnitellessanne tämän uudistuksen erilaista pohjaa. Potilasturvallisuus koskettaa meitä kaikkia, ja todellakin: ammattitaitoinen, osaava, oikea-aikainen hoito meille kaikille, silloin kun sen aika on.

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan olennainen asia onnistumisen näkökulmasta ja palvelujen saatavuuden näkökulmasta, silloin kun niitä palveluja tarvitaan, tulee olemaan se, että tieto kulkee. Toinen asia, joka liittyy näihin ajankohtaisiin ja ikäviin ja valitettaviin uutisiin, on se, että meidän onnistumisemme tulevaisuuden sote-palvelujen osalta on hyvin paljon kiinni siitä, että johtaminen onnistuu, muutoksen johtaminen onnistuu, ja se onnistuu, että siellä työpaikoilla ja arjessa huolehditaan siitä, että ihmisestä ihan oikeasti välitetään ja hän on sen palveluketjun keskiössä, sen palveluketjun, jota hän palveluna tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Tähän akuuttiin tilanteeseen. Yksi osa tätä sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen järjestämisalakia on se, millä tavalla ja kuka valvoo toimintoja, kenen tehtävänä on selvittää mahdolliset ongelmatilanteet ja johtaa asioita parempaan suuntaan. Tämä työ on yksi aivan keskeinen osa, kun lakia (Puhemies koputtaa) kirjoitetaan.

16.55 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valinnanvapaus sinällään on erittäin hyvä asia. On selvää, että meistä jokainen haluaa vaikuttaa siihen, kuka meitä hoitaa. Hallituksen sote-muistiossa kuitenkin todetaan, että maakunta tuottaa sosiaali- ja terveystalvet itse tai se voi käyttää yksityisen ja kolmannen sektorin palveluita. Toisaalta siellä myös todetaan, että erilaisten tuottajien on oltava samalla viivalla, mikä edellyttää maakunnilta palveluiden yhtiöittämistä ja pakottamista kilpailuun.

Tulen Etelä-Karjalasta, Eksoten alueelta, joka tietenkin on kaikkein tutuin. Tämä tarkoittaa sitä, että Eksotenkin pitää sitten yhtiöittää toimintaansa. Eksote on ollut myös hyvänä esimerkkinä siinä, että se tuottaa palvelunsa julkisesti ja se hyödyntää myös yksityisiä palveluntuottajia. Nyt tuntuu siltä, että asiakkaat ja ihmiset on unohdettu ja on lähdey pakkoyhtiöittämiseen. Tästä syystä kysynkin: miten yhtiöittäminen parantaa asiakkaitten palveluiden saatavuutta, tai miten se esimerkiksi parantaa Eksotessa jo hyvin toimivia palvelukokonaisuuksia?

16.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kysymyksessä yksi osa on huoli, mitä tarkoittaa yhtiöittäminen. Sanonpa nyt ääneen senkin, että siitä, että meillä on julkisia yhtiöitä, on muuten erittäin, erittäin pitkä matka siihen, että puhuttaisiin esimerkiksi yksityistämisestä. (Vasemmalta: Ei, kun yhtiöittämisestä nyt puhutaan!)

Toisekseen tämä lain raami, se laki jota ollaan kirjoittamassa, tulee muuten tarkoittamaan esimerkiksi Eksotessa Etelä-Karjalassa sitä, että siellä vaaleilla valitut päättäjät ratkovat lain puitteissa (Vasemmalta: Ostavat!) myös sitä tuotantorakennetta. Meillä on maa erilainen. Lähtien siitä, että meidän pitää turvata koko Suomessa se palvelujen saatavuus, silloin kun se tarve on, maakunnille tulee jäämään iso vastuu ja iso rooli niissä puitteissa, joka lainsäädännön kautta luodaan yhtäältä valinnanvapauteen ja toisaalta siihen, miten hallinnoidaan, organisoidaan se palvelujen tuotanto.

16.57 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt hallituksen päättämät uudet sote-alueet vastaavat nykyisten maakuntien määrää. Kunnilta tehtyjen kysely-

Punkt i protokollet PR 38/2016 rd

iden perusteella useilla kunnilla oli halua vaihtaa nykyistä maakuntaa johtuen niiden asukkaiden asiointi- ja työssäkäyntialueista. Nyt näyttää siltä, että tämä kuntien tahtotilan toteuttaminen on vaakalaudalla. Kysynkin ministeri Vehviläiseltä: aikooko hallitus kunnioittaa kuntien antamaa lausuntoa ja tahtotilaa verrattaessa sotealueita nykyisiin maakunta-alueisiin?

16.58 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin on niin, että yhdeksän kuntaa kertoi haluavansa mennä nykyisestä maakunnasta toiseen. Me emme ole vielä hallituksen keskuudessa käyneet keskustelua näitten kuntien tilanteista, (Hälinää — Puhemies koputtaa) mutta jokaisen kunnan osalta tämä katsotaan tarkasti, ja meidän pitää luoda semmoiset kestävät kriteerit, milloin se voi tulla mahdolliseksi, että voi vaihtaa. Tässä vaiheessa en pysty tähän vielä vastaamaan. Käymme sitä tulevana viikkoina läpi, ja meidän pitää nyt sitten, kun lähtee tämä koko la-kipaketti lausuntoluonnoksena lausuntokierroksella, siinä yhteydessä tehdä sitten hallituksen puolelta ehdotus, ja sitten kunnat ja maakunnat vastaavat meille, tyydyttääkö se esitys.

Frågan slutbehandlad.

Riksdagen avslutade den muntliga frågestunden.